

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VA TURIZM
VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

“Tasdiqlayman”

O'zbekiston davlat san'at va
madaniyat instituti rektori v.v.b
E.O. Shekmanov

KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI

60211200 – Rejissorlik (kino va televideniye rejissorligi)
ta'lim yo'nalishi uchun

1. Rejissura fanidan
2. Aktyorlik mahorati fanidan

Toshkent-2023

Dastur O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Badiiy, o'quv-uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan. 2023 yil _____-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

D.Hojimatov O'zDSMI "Kino, televideniye va radio rejissorligi" kafedrasi mudiri
F.Fayzieva O'zDSMI "Kino, televideniye va radio rejissorligi" kafedrasi professori v.b.

Taqrizchilar:

S.A.Rasulov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, "Kino, televideniye va radio rejissorligi" kafedrasi dotsent v.b.
B.K.Odilov "O'zbekfilm" kinokonsemi direktori, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi kinostudiyasi direktori

Kirish

60211200 – Rejissyorlik (kino va televideniye rejissyorligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishiga kiruvchi abituriyentlarning kasbiy (ijodiy) imtihoni dasturi hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar "O'zbekiston Respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalariga" muvofiq o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlar, har bir ixtisos uchun ta'kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi, har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'rnatiladi va har yili qabul qilish qoidalar ko'rsatiladi.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti kirayotganlarga, yil mobaynida va imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o'tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning shartlari bilan tanishish, shu oliy o'quv yurtiga kirishni xohlovchilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishdir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar, abituriyentlarni tanlagan ixtisosiga o'qitish imkoniyatiga qarab, o'z tavsiyalarini berishadi.

Fanning maqsadi va vazifalari

60211200 – Rejissyorlik (kino va televideniye rejissyorligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishida o'qituvchilarni tayyorlash bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihonlar abituriyentlarning rejissyorlik san'atining asosi hisoblangan aktyorlik mahorati va suhbat natijalari orqali amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

60211200 – Rejissyorlik (kino va televideniye rejissyorligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishiga kiruvchi abituriyentlar, badiiy fikrlay olishi, asarning tasviriy va ovoqli yechimi hamda aktyorlar ijrosidagi obrazli xissiy holat va jarayonlari ustida ishlashi va uning ijro mukammalligini seza bilishi, kino va televideniye ijodiy maxsulotlarini ramziy timsoli yechimini belgilashi, maydon, makon, marom va zamon birligini his eta olishi shart.

Rejissyor, aktyorlik mahorati, murabbiylik va tashkilotchilik qobiliyatiga ega bo'lishi bilan birga siyosiy va ijtimoiy taraqqiyot qonunlaridan habardor bo'limog'i lozim.

Rejissura fani bo'yicha

Rejissura fanidan kirish imtihonida abituriyent biletida ko'rsatilgan savollarga og'zaki javob berishi kerak. Suhbat keng doiradagi savollar bo'yicha o'tkazilib, suhbat jarayonida ixtisoslik bo'yicha abituriyentning fikrlashi, bilim doirasi, qiziqishi, kasbiy tasavvuri, tekshiriladi.

Suhbat jarayonida o'zbek va jahon kinematografiya namoyondalari ijodi,

o'zbek kinno san'atidagi yuksak asarlar, tasviriy va boshqa san'at turlari, o'zbek va jahon adabiyotiga oid savollar ham meriladi.

- kino san'atining va rejissorlik kasbining paydo bo'lishi tarixini bilishi;
- kino janrlari va ularning xususiyatlari;
- kinodramaturgiya haqida tushunchalarga ega bo'lishi;
- jahon kinosida ijod qilib kelayotgan rejissorlarni bilishi;
- respublika kino va televideniye tashkilotlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari haqida tushunchaga ega bo'lishi.
- rejissurada ijodiy va tashkiliy jarayolar haqida tasavvurga ega bo'lishi;
- rejissyorlik san'atining boshqa san'at turlariga ta'siri va aloqasi;
- badiiy tasviriy san'at asarlarini yaratish va ularning ijodiy qiymati funksiyasiga doir boshlang'ich bilim, tushuncha va tasavvurlarga ega bo'lishi;
- rejissura san'atining badiiy estetikasidagi yetakchilik funksiyasi borasida tasavvurga ega ekanligi tekshiriladi.

Subhat - o'qishga kirayotgan shaxsni ijodiy maylini aqtiqlashga, davlatimizning ichki va tashqi siyosati borasidagi bilimlarini to'g'ri baholashga, madaniyat va san'at sohasidagi izchil ijobiy o'zgarishlarga, badiiy va sohaga oid adabiyotlar haqidagi tushunchasiga, teatr va kino san'ati bo'yicha asosiy savollarga to'g'ri orientatsiya qila olishini aniqlashga imkoniyat yaratadi. Shuningdek, o'zi yoqtigan rejissyorming ijodiy faoliyati haqida fikr so'raladi.

Aktyorlik mahorati fani boyicha

Aktyorlik mahorati bo'yicha imtihonlarda, o'qishga kirayotgan abituriyent turli xil janrdagi adabiy asarlarni ijro qilishi kerak, she'r, masal, qisqa hikoyalar, prozaik asardan hajviy parcha, monolog o'qish kerak. Ko'proq klassik, zamonaviy, milliy va chet el adabiyoti namunalaridan ko'rsatilishi maqsadga muvofiqdir.

Ovoz va nutqning tekshiruvi, sahna nutqi pedagoglari tomonidan o'tkaziladi. Sog'lom ovozning mavjudligi, organik etishmovchiliklarining yo'qligi o'rganiladi.

Ijro etiladigan asarlar bir-biridan janr va mazmuni bo'yicha ajralib turishi kerak, bu narsa abituriyentning qobiliyatini va ijodiy diapazonining kengligini chiqarishga imkoniyat yaratadi,

Abiturent bu bosqichda quyidagi dasturlarni tayyorlashi lozim:

- 1) Masal
- 2) Monolog
- 3) She'r
- 4) Qo'shiq
- 5) Raqs
- 6) Hayvonot olami (Hayvonot xulq atvori) - kuzatishlar asosida etyud

7) Yakka etyud - (Abiturentning yakka o'zi bilan sahnada sodir bo'layotgan so'zsiz voqea ko'rinish).

Bundan tashqari abiturent qiziqqan sohasi yoki janri bo'yicha o'zi mustaqil tayyorlab kelgan nomerini ham namoyish etishi mumkin. Masalan:

- 1) Plastika
- 2) Pantomima
- 3) Buyumlar jonlanishi - etyud
- 4) Parodiya (taqlid san'ati)
- 5) Musiqa san'ati

Bundan tashqari imtihon oluvchi tomonidan, tempo-ritm, diqqat, reaksiya, xotira va h.k.larni tekshirish uchun mashqlar beriladi.

Imtihondan o'tayotganda berilgan shart - sharoit bo'yicha etyud bajarish topshirig'i ham beriladi, bu narsa uni badiha qilish borasidagi qobiliyatini, hissiyotli ma'nodorlik darajasini tekshirishga imkoniyat beradi.

Imtihonda ijro qilinayotgan asarni tubdan tushunish, eshitayotganlarni qiziqtirish, o'ziga jalb qilish, tasavvur qila olishi, kuzatuvchanligi, ta'sirchanlik va ehtirosi, obrazli fikr yuritish qobiliyati tekshiriladi. Qo'shiq, murakkab bo'lmagan raqs harakatlari bilan birga qo'shilib ijro qilinishi mumkin. Sahnaviy nutq, kuylash, sahnaviy harakat, raqs va boshqalar jonli tarzda bajariladi.

Shuningdek, nast, masal, she'r, sonet, yana imtihon oluvchining tanlovi orqali publitsistik asar, hikoya feletonlar kitobdagi matndan o'qib berilishi mumkin.

Abituriyent bilimiga qoyiladigan talablar

Rejissura fanidan abituriyent kino san'atining va rejissorlik kasbining paydo bo'lishi tarixini bilishi, kino janrlari va ularning xususiyatlari, kinodramaturgiya haqida tushunchalarga ega bo'lishi, o'zbek va jahon kinosida ijod qilib kelayotgan rejissorlarni bilishi, respublika kino va televideniye tashkilotlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari haqida tushunchaga ega bo'lishi, rejissurada ijodiy va tashkiliy jarayolar haqida tasavvurga ega bo'lishi, rejissyorlik san'atining boshqa san'at turlariga ta'siri va aloqasi, badiiy tasviriy san'at asarlarini yaratish va ularning ijodiy qiymati funksiyasiga doir boshlang'ich bilim, tushuncha va tasavvurlarga ega bo'lishi kerak.

Aktyorlik mahorati fanidan abituriyent mashhur aktyorlar ijodiy faoliyati, aktyor ijtimoiy mohiyati haqida tasavvurga ega bo'lishi; jahon va o'zbek aktyorlik san'atining maktab va yo'nalishlarini, aktyorlik ijrosini tahlil qilishi; aktyor etikasini sahna madaniyatini; teatr san'atini, teatr janrlarini, kino va teatrdagi obraz yaratish, xarakter va xarakterlilikni bilishi; ijro etilayotgan rolning ichki va tashqi ko'rinishlarini his qilish; rol maqsadi va g'oyasini ochib berishi; asar mavzusi va g'oyasini ijroda ochish; o'zini obraz qiyofasida tutishi; sahnaviy muhit haqiqatini

yaratish; asar g'oyasini tomoshabinga yetkazish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

Kasbiy (ijodiy) imtihondan bajarilgan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

Rejissura

Nö	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Odob-axloqi, muomala va estetik didi	9
2.	Dunyoqarashi (siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy bilimlar darajasi)	9
3.	Kino va televideniye sohasidagi bilimlari	10
4.	Mantiqiy va ijodiy fikrlash	9
5.	Kino va television film va ko'rsatuvlar to'g'risidagi tushunchalari	10
6.	Shaxsning o'ziga xosligi, tashkilotchilik qobiliyati, ma'naviy-axloqiy hislatlari	10
7.	Musiqa, tasvir, so'z, videotexnika, yorug'likning filmdagi tutgan o'rni haqidagi bilimlari	9
8.	Qat'iyat va ishonтира olish qobiliyati	7
9.	Asarni rejissyorlik tahlil qilish qobiliyati	10
10.	Boshlovchilik va tashkilotchilik qobiliyati	10
Jami		93

Aktyorlik mahorati

Nö	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Plastika, etyud – hayotdan lavha ijrosi	7
2.	Emotsionallik	6
3.	Ijro uslubi va mahorati (masal, monolog, she'r, qo'shiq)	6
4.	Ijodiy tasavvur	7
5.	Artikulyatsiya	6
6.	Diqqat va e'tibor	7
7.	Musiqa va ritmni his qilish	6
8.	Kuzatuvchanlik, hissiy va mushaklar xotirasi	6
9.	Vaziyatni his qilish	6

10. Nutqiy ravonlik	6
Jami	63

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

60211200 – Rejissyorlik: kino va televideniye rejissyorligi bakalavr ta'lim yo'nalishi hujjat topshirgan abituriyent jadval asosida belgilangan kunlarda yakka tartibda 1 akademik soat vaqti davomida aktyorlik mahoratidan ijodiy ham suhbat imthonini topshiradi. Ijodiy (kasbiy) imthonlar maxsus qurollar bilan jihozlangan auditoriyalarda bo'lib o'tadi.

Fan bo'yicha "Kino, televideniye va radio rejissyorligi" kafedrasidan yuqori malakali professor-o'qituvchilar jalb qilinadi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy ijodiy imtixon natijalari boyicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingandan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin. Murojaat mazmunida faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari**

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari haqida bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. //Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimiz bilan birga quramiz. 2017 yil.
3. Aliyev M.. Kino asoslari. –T.: O'qituvchi nashriyoti, 1994 y.
4. Ubaydullayev A. Oynai jahon istiqbollari. – T. Fan, 1993 y.
5. Muhamedov M. Ustozlar izidan. – T., 2006 y.
6. Hamidova SH. Telerejissorlik kasbiy ta'limida aktyorlik mahorati. – Toshkent: Musiqa, 2006 y.
7. Mahamedov M., Fayziyeva F., Avlyayeva V. Televideniye asoslari. – Toshkent, 2018 y.
8. Stanislavskiy K. S. Aktyorning o'z ustida ishlashi. Xo'jayev T. tarjimai. – T.: (qayta nashr) Badiiy adabiyot, 2010 y.